

Posetioci poslednji put zagledaju lice umrle.
(„Jedno dete je umrlo pa su ga posejali“,
čuo sam kako kaže četvorogodišnja
deočićica.)

Znao sam da će jednom i mene oplakivati.

Svi smo ponekad bili na sopstvenom pogrebu

i toliko smo puta vaskrsli
u obadu koji oblike oko kuće.

Svi smo već jednom bili
u toj pregršt zemlje
koju prvi put bacamo na ovaj kovčeg.

KLJUČ

Dodaj ključ staroj jeseni.
Govor joj o reci na čijem dnu
leži senka drvenih mostova
umrlih tako davno.

Nisi mi ispričala
nijednu svoju tajnu.
Ali twoja je ruka ključ koji otvara
vrata ruševnog milina gde spava život
u debelim naslagama prašine
i duhovi oronulih zima,
vetrovi jahači u crnini
što žebe, ukrašvi iz starih seli.
Ali moji će dani biti oblaci
da bih putovao prolećem tvoga neba.
Tiho čemo izaci
ne budeći iz sna vreme.
Kažući ti da čemo moći da budemo srečni.

Sa španskog preveo R. TATIĆ

BELESKE O PESNICIMA

Fernando Lamberg rođen je u Valparaisu 1928. Radio je kao šef sekcije za kastiljanski jezik pri Nacionalnom institutu u Čileu. Bio redovni profesor na katedri za tehniku izražavanja i špansku književnost na Nacionalnom pedagoškom institutu. Do 1973. držao je i katedru hispanoameričke književnosti na Državnom

Do sada je objavio: *Vestučka priroda* (1954), *Svedočanstvo* (1954), *Varijivi svet* (Nagrada Alerse 1964), *Pesme juga* (1965), *Bastenske strofe* (1976), *Bezbrojno čovečanstvo* (1968) i poduži eseji o životu i delu uglednog čileanskog pesnika Pablo de Roke.

Lamberg pripada generaciji čileanskih pisaca petdesetih godina, čija je jedna od glavnih karakteristika duboka i uporna kritika određene klase, vladajuće buržoazije, koju nastaje da prikuha sa svim njenim problemima i neizlečivim manama. Takode se interesuje i za proletarijat, ali kao klasi koja krišom prodire u život buržoazije, koja se od njega brani zato što može da ugrozi postojeći porekak. Pisci te generacije suprotstavljaju se i tradicionalnim vrednostima, kao i postojćim društvenom poretku.

Efrain Barkero rođen je 1930. Završio je studije književnosti na Fakultetu za filozofiju i obrazovanje Čileanskog univerziteta.

Radio je izvesno vreme kao šef redakcije u reviji *Gasetu de Čile*, koju je vodio Pablo Neruda. Sam Neruda napisao je veoma povalahn predgovor za prvu Barkerovu knjigu *Kamen naroda*, objavljenu 1954. Poslednju knjigu sa doslovom *Vetar kraljevstva* objavio je 1967.

Barkero obuhvata dosta širok spektar tema — od ljubavi i porodice, pa preko rata i revolucije, do smrti. Odlike njegove poezije su prefinjeno i odmereno komište, humora, zatim domišljatost, pa i ironija. Njegove izgmaničke pesme, uprkos konkretnosti, daleko su od bilo kakvog pamfletskog tretmana. On usmerava svoja poetska istraživanja nasuprot traženjima i interesima zavisne čileanske buržoazije, pribavlja nijanse ironične agresivnosti koja se manifestuje u svakodnevnom gavoru, a takođe ima običaja da preuzeme i čitave utvrđene formule iz govornog jezika.

Sve u svemu, Barkero je pravi predstavnik generacije pedesetih godina, koja je uspela da nametne sopstveni način poetskog osećanja i delovanja u jednoj sredini nad kojom se nadnosila uzvišena senka pesnika kao što su: Gabrijela Mistral, Pablo Neruda, Pablo de Roka ili Nicancor Para.

Horhe Teijer rođen je 1935. u Lautaro. Objavio je: *Za andele i vrapce, Nebo opada s lišćem, Drvo uspojena, Pesme iz zemlje nikada više, Došljakov letopis*. Ova poslednja zbirka pobedila je na konkursu za poeziju Krav u Čileu.

Struktura Teijerovog dela sačinjavaju motivi vremena i smrti. Problem prolaznosti prezentiran je u njegovoj poeziji, kao nešto svojstveno evociranom svetu. On odražava odnose i evociranim vremenom, koje je već retrospektivno, introspektivno, buduće, definisanu na taj način svoju problematiku. Teijer nastoji da stvari atmosfera gde je prošlost obliku koji se naslučuje, koji može, kao u Prosta, da se iznova prožvi, da bude opet prisutan. Zamisljavajući predele sna, Teijer polazi u potragu za zlatnim vremenima koja su nekada vladala na zemlji. Pesnik je swestan da uz pomoć poetske magije može da pronađe te izgubljene posede i vrati nevidljivu prisutnost. Jer, po Teijeru, pesnik mora da dosegne »prastaru vezu s mocom zvezda, dok mu je u podsvesti sećanja na zlatno doba do kojeg dospeva nevinost svoje poezije«.

U Teijerovojoj poeziji postoji jedan meta-realizam koji želi da se nađe unutar subjektivne prolaznosti koju je zamislio pesnik. To je fuzija dva motiva: smrti i vremena, borbe s vremenom da bismo se uklopili u smrt.

Izbor i beleške o pesnicima:
Elvira Dolores Maisan de Prenz

dve pesme sead begović

BASNA

u glasnicama venemo
prede basna
niz sitne niti paučnjaka

polutama je samo maska u sobi
polutama bojica za prozore
za dušu Marlboro

a dušu
i nju nosimo
ispod kućnog razmještaja stolica
skrivamo
ona se dišno javlja iz zemlje
iz zemlje Otišla
(priču o kalifu i rodi
kašljuka
zimzeleni jezik djeda)
teško je gutati djetinjstvo
sitne oblačice madelaine
i basnu što se mrgodi
u žabi
zelenoj, zelenoj
od tamnozelene mimike
straha

MUHA: vidim te

pazi kako zatvaraš vrata
buka nije bukolika
dok ulaziš pijem čaj od lijenosti
ne primjećuješ me
mreža je na prozoru WC-a
i jedna muva kruži
prostor za lako umiranje

gdje su zlatne ribice

budimir žižović

Njihov prividni nestanak
u vezi je s
trajanjem i životom.

(Neke beskorisne stvari
dostizu vijek
biblijskih junaka
i provlače se kroz kosu
sve novijih jutara.)

Bića umiru
i pitanje je da li
će se ponovno rodit
da li će iskljijati
na nedovršenim raskrižjima.
(Za bića nisam siguran reći
jesu li suvišna
koliko za stvari.)

Tragom u okoštalim
fontanama
za ostacima zlatnih ribica
nisam ih našao srećom.

Fontane
o svojoj sudbini misle
ja ne mislim
o sudbini zlatnih ribica.

Zapetljan u vlasima nove revolucije
ja osjećam vrlo intenzivno
da mi nedostaju.
Najviše onda kad ih nema u očima
kad ih nema u pežažu
kad ih nema na orošenoj grani
rascvjetale jabuke
u prozoru.
Tamo ih neizostavno mora biti
a za ostala mesta
vidjet ćemo.

pet pesama

zoran m. mandić

IZLET

Banalno počinjem
ne mnogo modernu pesmu
i umesto da iz jezika
izvučem
dobrotu i potrebu
ja ga uzimam kao golu snagu
uvlačeci u svaku ispoljenu reč
u(vod)

Tema je IZLET
da bi se izletelo

on(naj) zahteva formu:

zgrijeciti stihove u redove

ili carskim rezom

prepraviti jednog u dvoje

u blizance

te(lom) ili skalpe(lom)

Tako ispada

LO M (skraćenica)

1. Libidonozno otvaranje mozga

2. Lirika otvorene mogućnosti

3. Laž okrenuta mogućem

4. Levom oborenom mišiju

Takva je sud(bina) skraćenog:

poezija u ne(određenom)

broju slika

SLIKA DRUGA

To je obično obična slika

umesto precrtyanja

ili crtanja

obojen prelaz

(od punkta do punkta)

Pisac tada skida svoju nemoćnost

i blesavi (obači se) na njenom

Aktu

u rite čudnog odevanja

(bez procesa)

bez sticaja komadića

pa i istoga procesa)

SLIKA SLEDEĆA

To je slika o dužnoj slici

slici — kada je poverilač

i ima svoje dejstvo

kao objekat

i pravo (da — eto traži)

kao subjekat

Slika sa ekstremitetima žene

i objašnjenjem na kraju knjige

nešto kao rečnik

Ona: to je ime uz datum

ili ne(de)o lošijeg pre(voda)

SENKA SLIKA

čisto je nagadanje

NEŠTO O FINALNOM PROIZVODU

Tu je reč o ekonomskoj slici

slici kojoj bi bilo

dato da slika

da vlada ili da u sebi

ima takvu vladu

imenilac

brojilac

i honorarnog redara

sa obrazovanjem

I, II, III i dalje stepena

ekonomija slike

može da tretira obim ekonomije reči

samo

nikada neće jedna moderna pesma

(ili će) sa banalnim počinjanjem

postati TEORIJSKA PESMA

i zvati se: IZLET